

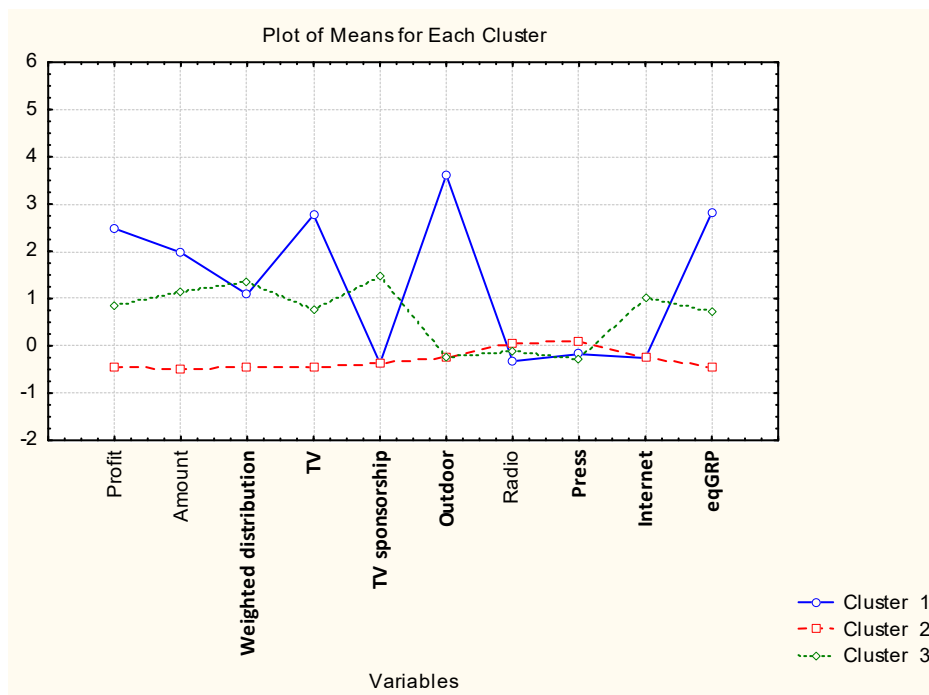

Рис.2 Особливості кластерів для групи А02А АНТАЦИДИ

Для повнішого аналізу такої тенденції необхідно продемонструвати ціни препаратів (див. табл. 1).

Таблиця 1. Середня ціна продукції по кожному кластеру, вирахована за загальнокластерним обсягом виручки і кількістю реалізованої продукції

Номер кластеру	Обсяг виручки, грн	Кількість реалізованої продукції	Ціна, грн
1	34 286,9	1 348 061,0	39,32
2	2 581,24	55 342,0	21,44
3	16 693,16	919 801	55,10

Отже, згідно з дослідженням найбільшу виручку з продажів має перший кластер – препарат Рені. Також він має найвищий обсяг продажів при помірній зваженій дистрибуції і середній рівень ціни. Саме цей препарат може слугувати прикладом ефективної рекламної кампанії, що полягала у витратах на зовнішню рекламу та рекламу на телебаченні. Окрім цього це підтверджено рівнем рекламного впливу, що є максимальним серед усіх досліджуваних препаратів.

Хромець А.Ю.

Студентка 4 року навчання, НаУКМА

СУЧАСНИЙ СТАН ЛІКВІДНОСТІ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ НА ОСНОВІ АНАЛІЗУ ОСНОВНИХ НОРМАТИВНИХ ПОКАЗНИКІВ

“Ліквідність банківської системи — це динамічний стан, який забезпечує своєчасність, повноту та безперервність виконання всіх грошових зобов’язань банківської системи країни, характеризує рівень її надійності та достатність коштів відповідно до потреб розвитку економіки, що забезпечується коштами обов’язкових

резервних вимог, які зберігаються на рахунках банків у центральному банку та вільною ліквідністю, тобто коштами понад необхідний обсяг обов'язкових резервних вимог [1]”.

Основними показниками, які визначають рівень ліквідності, є норматив поточної, миттєвої та короткострокової ліквідності. Однією з найсерйозніших загроз для банків та банківської системи є ризик ліквідності, який може розвиватися у двох напрямках:

- недостатня ліквідність - це нездатність банку виплачувати депозити, відсотки тощо клієнтам, що спричинено нестачею власних і залучених коштів, недостатнім збільшенням розміру регулятивного капіталу, зростанням розриву між активами і пасивами, нестабільністю останніх, що пов'язано з джерелом формування цих ресурсів — це, як правило, вклади фізичних осіб на термін до запитання, тобто вони можуть бути вилучені в будь-який момент;

- надлишкова (незбалансована) ліквідність — це стан, за якого банківська система або окремих банків переповнений коштами, які не використовуються ефективно, тобто не працюють, що у свою чергу створює інші економічні проблеми (інфляцію, девальвацію національної валюти).

На 01.12.2016 нормативні показники ліквідності банківської системи досягли таких значень:

- 1) Норматив миттєвої ліквідності (повинен бути не менше 20 %) - 59,30 %;
- 2) Норматив поточної ліквідності (не менше 40 %) - 87,40 %;
- 3) Норматив короткострокової ліквідності (не менше 60 %) - 91,01%.

Отже, зараз банківська система України характеризується надлишковою ліквідністю, тобто грошові кошти не використовуються раціонально та не приносять доходів, які могли б бути. Задля зменшення ризику ліквідності та врегулювання ситуації Національний банк України застосовує такі інструменти управління ліквідністю:

- тендери з підтримання ліквідності;
- операції з депозитними сертифікатами Національного банку;
- операції репо;
- операції з купівлі/продажу державних облігацій України;
- обов'язкові резерви;
- інтервенції на валютному ринку.

Протягом останніх років найбільш поширеними інструментами є обов'язкові резерви, кредити рефінансування, операції з розміщення депозитних сертифікатів.

Обов'язкові резерви передбачають зберігання частини депозитів банку на рахунках в НБУ для регулювання ліквідності в разі виникнення необхідності. За останні роки норматив обов'язкових резервів значно знизився і становить 3% від вкладів на вимогу та 6,5 % за строковими депозитами. Такі ліберальні заходи мали позитивний ефект для ліквідності банківської системи, адже це дає можливість оптимізувати ресурсну базу, а також стимулювати депозитно-кредитні операції. До того ж незначна волатильність норми обов'язкового резервування, а зараз взагалі її постійний рівень, забезпечує відносну стабільність банківської системи.

Операції рефінансування передбачають надання центральним банком кредитів овернайт або тендерним шляхом на певний термін з метою підвищення рівня ліквідності комерційного банку. Основними аспектами даної операції є такі:

- ціна кредитів визначається на основі облікової ставки, тобто не може бути нижча за неї; оскільки НБУ продовжує знижувати облікову ставку (наразі 14%), то це означає, що тепер більше банків отримують можливість врятувати себе від неплатоспроможності, адже такі кредити стали дешевшими та вигіднішими;
- суб'єктивізм даної політики: оскільки НБУ розглядає кожен комерційний банк, який потребує підтримки за допомогою кредиту рефінансування, індивідуально та на основі аналізу сучасної грошово-кредитної ситуації визначає умови кредитного договору з таким банком, то ціна, вид застави, обсяг та термін кредиту можуть бути визначені суб'єктивно.

Таким чином у 2014 році значні обсяги рефінансування були надані державним банкам, банкам Ігора Коломойський, Миколи Лагуна та Олега Бахматюка, які використовували їх з метою спекуляцій та отримання прибутку, а проблема ліквідності залишалася невирішеною.

Операції з депозитними сертифікатами Національного банку передбачають випуск центральним банком боргових зобов'язань в обмін на розміщення в ньому коштів комерційних банків на певний строк та за встановленою ціною, тобто даний інструмент перерозподіляє ліквідність у системі.

Операцій репо та з державними цінними паперами за останній рік не відбувалося.

Валютні інтервенції, в основному, спрямовані на регулювання валютного курсу.

Якщо говорити саме про ефективність управління ліквідністю банківської системи України, що здійснює НБУ, то необхідно зазначити дві точки зору. З одного боку, протягом останніх років центральний банк удосконалює свою політику, лібералізує основні інструменти та вимоги, за потребою надає кредити рефінансування, рятуючи деякі банки, але вже набагато менше, та активно проводить операції з депозитними сертифікатами, що є надзвичайно важливо в умовах надлишкової ліквідності. З іншого боку, результати моделювання, в основі якого лежить Тобіт-модель, показали, що при зростанні нормативу поточної ліквідності на 1% сума кредитів рефінансування від НБУ збільшується на 84,86939 млн. гривень; також якщо норматив поточної ліквідності зростає на 1%, то ймовірність того, що НБУ не надасть кредит рефінансування, знижується на 0,028. Тобто дане дослідження знову засвідчило суперечність політики рефінансування та його протилежну дію, що знижує ефективність НБУ. Але такі результати можна пояснити трьома причинами: по-перше, суб'єктивізм НБУ; по-друге, через нестабільність та прірви в банківській системі України центральний банк одночасно здійснює операції з протилежними ефектами, які необхідні для конкретних банків; по-третє, надлишкова ліквідність у системі зростає не лише штучно, а й з ринку.

Отже, політика управління ліквідністю НБУ є досить суперечливою, але вона потребує удосконалення, використання різних операцій (наприклад, зворотнє репо, операції з цінними паперами), розроблення нових інструментів, перегляд принципів політики рефінансування, ширше використання непрямих методів.

Список використаних джерел:

1. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/>.
2. Прімерова О. К. Розвиток банківської системи України в умовах фінансової глобалізації : дис. – К.: КНУ ім. Т. Шевченка, 2009.